

## พฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีนและคุณภาพเกลือบริโภคเสริมไอโอดีน เขตพื้นที่รับผิดชอบศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี

ชญานุช ปานนิล,อภิชาติ ศรีอวน  
ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีนของสมาชิกในครัวเรือน คุณภาพเกลือบริโภคเสริมไอโอดีนและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีนและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณไอโอดีนในปัสสาวะของเด็กอายุ 3 – 5 ปีและผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานีจำนวน 900 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้จากการสุ่มอย่างเป็นระบบ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดความน่าจะเป็น เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีนของสมาชิกในครัวเรือน แบบบันทึกผลการตรวจคุณภาพเกลือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้ Chi-square และ Fisher's exact test

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิงร้อยละ 87.6 มีอายุเฉลี่ย 50.4 ปี ศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.5 ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 50.6 ส่วนเด็กอายุ 3-5 ปีในครัวเรือนเป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.0 มีอายุเฉลี่ย 3.9 ปี และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.7 มีอายุเฉลี่ย 70.3 ปี โดยมีการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีนทั้งจากเครื่องปรุงรสและจากอาหาร ในภาพรวมร้อยละ 100 เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มพบว่ามีการใช้น้ำปลาเสริมไอโอดีนร้อยละ 90.9 โดยบริโภคทุกวันร้อยละ 89.1 การใช้เกลือเสริมไอโอดีนพบการใช้ร้อยละ 73.3 โดยบริโภคทุกวันร้อยละ 71.9 การใช้ซีอิ๊ว/ซอสเสริมไอโอดีนพบร้อยละ 95.5 บริโภคทุกวันร้อยละ 46.6 การบริโภคอาหารทะเล ร้อยละ 92.8 บริโภคทุกวันร้อยละ 1.4 และบริโภคไข่ไก่/ไข่เป็ด ร้อยละ 91.0 บริโภคทุกวันร้อยละ 22.8 ส่วนการบริโภคของเด็กและผู้สูงอายุพบว่า ปรุงรสอาหารด้วยน้ำปลาเสริมไอโอดีน ร้อยละ 79.8, 76.5 ใช้เกลือเสริมไอโอดีนร้อยละ 58.9, 56.3 บริโภคอาหารทะเล ร้อยละ 72.6, 55.1 บริโภคมากที่สุดคือปลาหู และไข่ไก่ ร้อยละ 76.0, 80.1 และในเด็กยังพบการใช้ผงปรุงรส ร้อยละ 79.6 และดื่มนมร้อยละ 83.6 ระดับไอโอดีนในปัสสาวะที่แสดงถึงการได้รับไอโอดีนที่เพียงพอในพื้นที่ (100.00-199.99 ไมโครกรัมต่อลิตร) ของเด็กและผู้สูงอายุ พบร้อยละ 45.5, 12.7 ส่วนการตรวจคุณภาพเกลือ พบว่าครัวเรือนใช้เกลือเสริมไอโอดีนร้อยละ 64.4 เมื่อนำไปทดสอบไอโอดีนในเกลือเสริมไอโอดีน (I -Kit) พบไอโอดีนในเกลือปริมาณ 20-40 ppm. ร้อยละ 80.0 (ไตรเตรชั่น ร้อยละ 86.7) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคเกลือเสริมไอโอดีนในครัวเรือน ได้แก่ อายุ (p-value 0.001) ระดับการศึกษา (p-value 0.001) และการรู้จักเกลือเสริมไอโอดีน (p-value 0.001) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับไอโอดีนในปัสสาวะของผู้สูงอายุ ได้แก่ การปรุงรสอาหารด้วยผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน (p - value 0.003) และปัจจัยการบริโภคไม่มีความสัมพันธ์กับระดับไอโอดีนในปัสสาวะเด็ก

ดังนั้นศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานีควรกำหนดกรอบทิศทางและนโยบายการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนในพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการบริโภคในปัจจุบันผลักดันให้เกิดการเสริมไอโอดีนในอาหารที่ประชาชนนิยมบริโภค เพื่อเพิ่มทางเลือกการเลือกบริโภคการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนทุกกลุ่มอายุ ทุกระดับการศึกษา รวมทั้งการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามการผลิตและจำหน่ายเกลือเสริมไอโอดีนให้ครอบคลุมได้ตามเป้าหมายในพื้นที่